ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΕΝΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟ ΜΕΛΛΟΝ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Μιχάλης Μακρόπουλος, *Ἱστορίες ἀπὸ ἕνα περασμένο μέλλον*

Ἐπιμέλεια σειρᾶς: Γιώτα Κριτσέλη

Α΄ ΕΚΔΟΣΗ: ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022

ISBN: 978-618-5461-52-2

© 2022, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΙΧΛΗ & ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΙΧΛΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 39, 104 33 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210 5145933, 211 0133267

e-mail: kichli.publishing@gmail.com

www.kichli.com

Μιχάλης Μακρόπουλος

Ἱστορίες ἀπὸ ἕνα περασμένο μέλλον

Διηγήματα

Κίχλη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συνφοὺντ 13
Γιανγκσὶ-ντιέναο (τρεῖς σκηνὲς) 49
Ντμίτρι 59
Ὁ πλανήτης μὲ τοὺς δύο ἥλιους 67
Ἡ φωτογράφος 85
Σφαῖρες 109
Ἡ Γῆ μὲ τὰ δυὸ φεγγάρια 119
Ἔτσι 135
Ἰσμαὴλ 141

ΟΦΕΙΛΕΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 195

Ἡ φωτογράφος

Νοσοκομεῖο

Γνώρισα τὴ Λένε σ' ἕνα ἐρειπωμένο νοσοκομεῖο. Δὲν ὑπῆρχαν πλέον γιατροὶ καὶ νοσοκόμες ἐκεῖ, δὲν ὑπῆρχε τίποτα παρὰ μόνο ἔρημοι διάδρομοι καὶ δωμάτια, σκουριασμένα κρεβάτια, διαλυμένα καὶ ξεκοιλιασμένα μηχανήματα, ἡλιαχτίδες πού 'μπαιναν ἀπὸ σπασμένα τζάμια, σκόνη ποὺ χόρευε στὸ φῶς τους, ὁ ἀντίλαλος ἀπ' τὰ βήματά μου κι αὐτὴ ἡ ἀθέατη παρουσία ποὺ σοῦ φαίνεται πάντα ὅτι βλέπεις μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ ὅταν γύρω σου εἶναι ἀπόλυτη ἡ ἐρημιά. Δὲν ὑπῆρχε τίποτα στ' ἄδειο νοσοκομεῖο, ὅμως ἐγὼ εἶχα πάει ἐκεῖ γιὰ νὰ θεραπευτῶ. Ὅπως πήγαιναν ἑνάμιση αἰώνα νωρίτερα οἱ φυματικοὶ στὰ σανατόρια γιὰ νὰ θεραπευτοῦν ἀπὸ τὴ φθίση, ἔτσι κι ἐγὼ ἀναζητοῦσα μιὰ πρόσκαιρη ἔστω ἴαση στὴν πραγματικότητα τῶν ἐρειπίων. Μιὰ γιατρειὰ ἀπὸ τὶς εἰκόνες ποὺ ἦταν ἡ δουλειά μου νὰ δημιουργῶ.

Παλιά, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἔπαιρναν τὴν ἄδειά τους, φόρτωναν στ' αὐτοκίνητό τους τσάντες καὶ βαλίτσες γεμάτες ροῦχα, πετσέτες κι ὅ,τι ἄλλο θὰ χρειάζονταν γιὰ δέκα ἢ

εἴκοσι μέρες καὶ πήγαιναν στὴ θάλασσα γιὰ μπάνια· ἢ ἔμπαιναν σ' ἕνα ἀεροπλάνο καὶ ταξίδευαν κάπου μακριά, γιὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν ἀξιοθέατα καὶ μουσεῖα, νὰ τραβήξουν φωτογραφίες, νὰ παραπονεθοῦν γιὰ τὸ φαγητὸ καὶ νὰ γυρίσουν γεμάτοι εἰκόνες κι ἐμπειρίες.

Τό 'χω δεῖ αὐτὸ σὲ ἀλλοτινὲς ταινίες καὶ ντοκιμαντέρ. Εἶναι μέρος τῆς δουλειᾶς μου νὰ παρακολουθῶ ὅλα τοῦτα τὰ φίλμ, ἀκόμα καὶ τὰ πιὸ παλιά, ποὺ δὲν εἶχαν ἀκόμα χρῶμα. Ὅσο πιὸ πολλὲς εἰκόνες βλέπω, τόσο πιὸ ἀληθινὲς εἶναι ὕστερα αὐτὲς ποὺ δημιουργῶ – πιὸ πραγματικὲς ἀπ' ὁποιαδήποτε πραγματικότητα, πλήρεις ὡς τὴν παραμικρή τους λεπτομέρεια, ὅπως δὲν θὰ μποροῦσε ποτὲ νὰ εἶναι πλήρης ἡ λειψὴ ὕλη.

Ἀλλὰ τώρα οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν ποῦ νὰ πᾶνε, κι ἔτσι προτιμοῦν στὴν ἄδειά τους νὰ μένουν σπίτι καὶ νὰ κάνουν ὅλη μέρα ὅ,τι θὰ ἔκαναν ἀλλιῶς μόνο τὰ βράδια καὶ τὰ Σαββατοκύριακα: νὰ βλέπουν ὅ,τι φτιάχνουμε ἐγὼ κι ἑκατοντάδες ἄλλοι σὰν ἐμένα. Ἕναν κόσμο ποὺ δὲν ὑπάρχει, ὅμως εἶναι αὐτὸς ποὺ θὰ θέλαμε νὰ ὑπῆρχε.

Εἶμαι ἀπὸ τοὺς πρώτους onrealists ἀμέσως μετὰ τὸ ἀρχικὸ κύμα μαζικῶν αὐτοκτονιῶν, τότε ποὺ συστάθηκε ἡ ΕΕΠ, ἡ διεπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ Ἐπαυξημένης Πραγματικότητας, μιὰ ὁμάδα ἀπὸ ψυχολόγους, νευροεπιστήμονες, κοινωνιολόγους, ἀνθρωπολόγους, γλωσσολόγους, ἐπιστήμονες τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης, τῆς σημειωτικῆς κι ἄλλων πολλῶν εἰδικοτήτων, ποὺ ἀποφάνθηκαν ἀπὸ κοινοῦ πὼς οἱ ἄνθρωποι εἶχαν ἀνάγκη ἀπ' ὅ,τι θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχει. Δὲν εἶχε σημασία ἂν κατὰ βάθος γνώριζαν ὅτι ἦταν ψέμα, ἀρκεῖ ἡ εἰκόνα νὰ ἦταν πειστικὴ ὡς τὴν πιὸ μικρή

της λεπτομέρεια – μὰ ὄχι τέλεια, γιατὶ τότε θὰ ἔδειχνε ψεύτικη. Ἔστω κι ἂν στὴν ἀρχὴ κάποιος ἔτρεφε ὑποψίες, τελικὰ θὰ ἔπειθε ὁ ἴδιος τὸν ἑαυτό του γιὰ τὴν ἀλήθεια τῶν ὅσων ἔβλεπε, ἐνεργοποιώντας ἕναν μηχανισμὸ ψυχολογικῆς ἄμυνας ποὺ θὰ τὸν ἀπέτρεπε νὰ ἐλέγξει τούτη τὴν ἀλήθεια.

Γιὰ ἑκατοντάδες, χιλιάδες ὧρες ἔχω παρακολουθήσει ἄγνωστούς μου ἀνθρώπους νὰ μοῦ χαμογελοῦν ἀπὸ μακρινοὺς προορισμούς, ν' ἀπολαμβάνουν τὸν ἥλιο σὲ μιὰ παραλία, νὰ τρῶνε, νὰ πίνουν, νὰ χορεύουν. Καθετὶ μοῦ εἶναι χρήσιμο, γιατὶ δὲν ξέρω ποτὲ τί θὰ μὲ βοηθήσει νὰ δώσω σὲ μιὰ εἰκόνα ζωή.

Ἡ ὁμάδα μου ξεκίνησε ἀνασταίνοντας μιὰ λιμασμένη πολικὴ ἀρκούδα ποὺ περιφερόταν ψάχνοντας γιὰ τροφὴ στὰ σκουπίδια. Ἔσερνε τὰ πόδια της, τὰ κόκαλά της πετιόνταν, ἕτοιμα νὰ σκίσουν, θαρρεῖς, τὸ πετσί της. Λίγο λίγο στὸ ντοκιμαντέρ μας, γυρισμένο, ὑποτίθεται, μέσα σὲ διάστημα πολλῶν μηνῶν ἀπὸ ἐπιστήμονες ποὺ τὴν παρακολουθοῦσαν, πῆρε βάρος κι ἀνέλαβε, ἐνῶ ἡ θάλασσα ἀποχτοῦσε ξανὰ τὸν πλοῦτο της καὶ οἱ πάγοι τὴ στερεότητά τους.

Ὅταν τελείωσε τὸ ντοκιμαντέρ, πῆρα τὴν πρώτη μου ἄδεια. Εἶμαι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ποὺ ὄχι μόνο μποροῦν ἀλλὰ πρέπει νὰ βλέπουν ὅ,τι δὲν ὑπάρχει πλέον, γιὰ νὰ τὸ κάνουν νὰ ὑπάρξει ξανά. Δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀνεβάζω online εἰκόνες ἀπὸ τὰ ἐρείπια ποὺ ἐπισκέπτομαι, μόνο onreal, ἀφοῦ ἔχω ἀναστηλώσει πρῶτα τὰ χαλάσματα.

* * *

Ἡ σιωπὴ τοῦ ἔρημου νοσοκομείου χάριζε στὰ πάντα μιὰ ἀκινησία, ὡς καὶ στὰ βήματά μου μέσα στ' ἀχνό, σκονισμένο φῶς. Σὲ κάθε κρεβάτι ἦταν ξαπλωμένος ἕνας ἄνθρωπος ποὺ δὲν ὑπῆρχε πιά. Μπῆκα σ' ἕνα χειρουργεῖο κι ἔνιωσα στὸν ἀέρα τὴ βουβὴ πάλη γιὰ νὰ νικηθεῖ ὁ θάνατος, τὸν πόνο τῆς ἀρρώστιας, ἀμβλὺ ἀπὸ τὴν ἀναισθησία. Κάθισα σὲ μιὰ αἴθουσα ἀναμονῆς, στὸ μισόφωτο πού 'μπαινε ἀπὸ τὰ βρόμικα τζάμια καί, ἀναλόγως πῶς ἔπεφτε, ἔφτιαχνε μὲ τὴ σκόνη στὸν ἀέρα φαντάσματα: τῶν λουλουδιῶν σ' ἕνα ἄδειο βάζο πάνω στὸ τραπέζι, τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν στὶς ἄδειες καρέκλες γύρω. Σ' ἕναν διάδρομο ἦταν ἀκουμπισμένα στὸν τοῖχο μιὰ σκούπα κι ἕνα φαράσι, ἀφημένα ἐκεῖ γιὰ δεκαετίες, νὰ περιμένουν πότε θὰ συνέχιζε ἡ καθαρίστρια τὸ σκούπισμά της· σ' ἕναν ἄλλον φορεῖα ἦταν ἀραδιασμένα σὰν βαγόνια τρένου· κι ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα μιᾶς τουαλέτας ἕνα στατὸ ὁροῦ. Ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια στὶς ἄδειές μου εἶχα ἐπισκεφτεῖ σιδηροδρομικοὺς σταθμούς, ἐκκλησίες, κλειστὰ γήπεδα... Καὶ σ' ὅλα εἶχα τὴν ἴδια αἴσθηση σιωπηλῆς ἀναμονῆς, ὅσο κι ἂν εἶχαν ρημάξει: στοὺς σταθμούς, τῆς ἀναμονῆς ἑνὸς τρένου· στὰ γήπεδα, τῆς ἀναμονῆς ἑνὸς ἀγώνα· καὶ στὶς ἐκκλησίες...

Πήγαινα ἀπὸ τὸ ἕνα τμῆμα τοῦ νοσοκομείου στὸ ἄλλο, περνώντας ἀπὸ παλινδρομικὲς πόρτες μὲ ταμπέλες ἀπὸ πάνω ποὺ ἔλεγαν: Καρδιολογικὸ Τμῆμα, Ὀφθαλμολογικὸ Τμῆμα, Νευρολογικὸ Τμῆμα, Ὀρθοπεδικὸ Τμῆμα, Χειρουργικὸ Τμῆμα, Μονάδα Ἐντατικῆς Θεραπείας, Μονάδα Μετα-αναισθητικῆς Θεραπείας...

Ἔνιωθα τὴ σιωπὴ στὸ καθένα σὰν ἀπόηχο μιᾶς πάθησης στὸ ἀντίστοιχο μέρος τοῦ δικοῦ μου κορμιοῦ.

Ἔξω ὅμως ἀπὸ τὸ Ἀκτινολογικὸ ἄκουσα ἕνα σύρσιμο, ἕνα θρόισμα, ἕναν ψίθυρο ἔπειτα κι ἕνα *κλίκ*. Στάθηκα. Κάποιο ζῶο, σκέφτηκα. Ἤθελα ν' ἀνοίξω τὴν πόρτα γιὰ νὰ δῶ, ἀλλὰ φοβόμουν μὴν τὸ τρομάξω. Εἶχα συναντήσει κι ἄλλοτε ζῶα σὲ ἔρημα κτίρια, ἀναπάντεχες φευγαλέες παρουσίες ποὺ ὅταν χάνονταν μοῦ ἄφηναν ἕνα περίεργο αἴσθημα λύπης κι ἀποστέρησης, ἕνα αἴσθημα παιδικὸ σχεδόν.

Ἔσπρωξα ὅσο μποροῦσα πιὸ ἀθόρυβα καὶ σιγὰ τὴν πόρτα. Μέσα ἦταν μιὰ κοπέλα, γυμνὴ ἀπὸ τὴ μέση καὶ πάνω. Ἦταν ὑποσιτισμένη: οἱ ὠμοπλάτες, τὰ πλευρά, οἱ κόμποι στὴ ραχοκοκαλιά της προεξεῖχαν. Θυμήθηκα ἐκείνη τὴν πολικὴ ἀρκούδα ποὺ λιμοκτονοῦσε, ἴσως ἐπειδὴ τὸ δέρμα τῆς κοπέλας ἦταν κάτασπρο. Μὲ κατάλαβε, τὸ εἶδα στὸν τρόπο ποὺ οἱ ὦμοι της ξάφνου κύρτωσαν ἐλαφρά, κάνοντας τὰ κόκαλά της νὰ πεταχτοῦν κι ἄλλο. Στεκόταν δίπλα σ' ἕνα παμπάλαιο ἀκτινολογικὸ μηχάνημα καὶ πάνω σ' ἕνα σκονισμένο γραφεῖο ἀπέναντί της ἦταν ἀκουμπισμένη μιὰ φωτογραφικὴ μηχανή. Ἄπλωσε τὸ ἀριστερό της χέρι, ποὺ ἦταν λεπτὸ σὰν κλαρί, πῆρε ἀπὸ τ' ἀκτινολογικὸ κρεβάτι τὴν κουβαριασμένη της μπλούζα, τὴν ἔβαλε καὶ μόνο τότε γύρισε.

Δὲν ἀνῆκε στὰ ἑκατομμύρια τῶν ἄστεγων, τὸ κατάλαβα αὐτὸ μὲ τὴν πρώτη ματιά. Εἶχε μάγουλα ρουφηγμένα καὶ μάτια ἀφύσικα λαμπερά, ἀλλὰ τὰ μαλλιά της ἦταν φροντισμένα, καλοχτενισμένα.

«Εἶσαι...»

«Ὄχι», εἶπα, «δὲν εἶμαι ἀπ' τὴν ἀστυνομία. Τί κάνεις ἐδῶ;»

«Φωτογραφίζω. Μ' ἀρέσει νὰ τραβάω φωτογραφίες σὲ ἔρημα μέρη. Θ' ἀναρωτιέσαι τί ἔκανα τώρα δά... Παλιὰ ἔφερναν ἐδῶ ἀνθρώπους μὲ σπασμένα χέρια, πόδια, γιὰ νὰ τοὺς κάνουν ἀκτινογραφία. Ἐγὼ δὲν τὴ χρειάζομαι τὴν ἀκτινογραφία, μιὰ φωτογραφία ἀρκεῖ, ὅλα τὰ κόκαλά μου φαίνονται, εἶναι πάνω πάνω. Καὶ σπᾶνε εὔκολα. Κάποτε ποὺ ἄλλαξα ἀπρόσεχτα πλευρὸ στὸν ὕπνο μου...»

Εἶπε αὐτὰ τὰ μπερδεμένα λόγια κι ὕστερα σταμάτησε καὶ μὲ κοίταξε μ' ἐκεῖνα τὰ λαμπερὰ μάτια.

Ἔτσι γνώρισα τὴ Λένε. Τριγυρίσαμε μαζὶ στὸ νοσοκομεῖο, μ' ἐκείνη νὰ σταματάει ὁλοένα γιὰ νὰ τραβήξει φωτογραφίες: μιὰ μισάνοιχτη πόρτα ποὺ ἔδινε τὴν αἴσθηση ὅτι κάποιος θὰ ἔβγαινε ἀπὸ μέσα, ἕνα μοναχικὸ φορεῖο σὲ κάποιον διάδρομο, ἕνα δωμάτιο ἀσθενῶν μὲ καρέκλες γιὰ τοὺς ἐπισκέπτες πλάι σὲ μερικὰ κρεβάτια. Δὲν πείραζε τίποτα, δὲν σκηνοθετοῦσε τὶς φωτογραφίες της. Τὴν καθοδηγοῦσαν τὰ πράγματα καὶ τὸ φῶς. Ἔβρισκε αὐτὸ ποὺ ὑπῆρχε ἔτσι κι ἀλλιῶς, ἄσχετα μὲ τὸ μάτι ποὺ θὰ τὸ ἔβλεπε – ἡ ἴδια ἦταν ἁπλῶς αὐτὸ τὸ μάτι. Μοιάζαμε στὸ πῶς προσέχαμε τὸ καθετί, ἀλλὰ ὅ,τι ἔκανε κείνη ἦταν τὸ ἀντίθετο ἀπ' αὐτὸ ποὺ ἔκανα ἐγώ.

Στεκόταν συχνά, γιατὶ κουραζόταν εὔκολα. Ἡ μπλούζα ἔπλεε πάνω της, τὸ παντελόνι της ἦταν στερεωμένο στὴ μέση της μὲ μιὰ ζώνη ποὺ ἔκανε σχεδὸν δύο γύρους.

Τελικὰ καθίσαμε σὲ μιὰ αἴθουσα ἀναμονῆς, ὅμοια μὲ τὴν προηγούμενη ὅπου εἶχα καθίσει μόνος.

Πρόσεξα πόσο βαθιὰ ἦταν ἡ φωνή της κι ἀπόρησα. Ἀπὸ τί βάθος μπορεῖ νὰ ἔβγαινε γιὰ νὰ ἠχεῖ ἔτσι μέσ' ἀπὸ κεῖνο τὸ ἰσχνὸ κορμί;

«Ὁ πατέρας μου αὐτοκτόνησε στὸ Πρῶτο Κύμα», εἶπε. «Μπορεῖ γι' αὐτὸ νὰ μ' ἀρέσει τόσο νὰ φωτογραφίζω, γιατὶ τὸν ξέρω μόνο ἀπὸ φωτογραφίες – ἤμουν ἑνὸς χρόνου ὅταν ἔδωσε τέλος στὴ ζωή του. Γιὰ νά 'ναι πραγματικός, πρέπει νὰ πιστεύω ὅτι ἡ φωτογραφία ἑνὸς ἀνθρώπου εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, εἰδάλλως ὁ πατέρας μου θὰ πάψει νὰ ὑπάρχει. Ἐνῶ τώρα τὸν ἔχω μαζί μου πάντα, δίπλα μου... Φωτογραφίζω ὅ,τι ὑπάρχει, κι ὕστερα συνεχίζει νὰ ὑπάρχει γιατὶ τὸ φωτογράφισα. Καταλαβαίνεις;»

«Περίπου».

«Στάσου νὰ σὲ τραβήξω μιὰ φωτογραφία».

«Ὄχι. Μπορεῖς νὰ φωτογραφίσεις ὁτιδήποτε ἄλλο, ὅμως ὄχι ἐμένα».

«Γιατί;»

«Δὲν μ' ἀρέσει».

«Ἀντίθετα, ἐμένα μ' ἀρέσει νὰ φωτογραφίζομαι. Νιώθω πιὸ κοντὰ στὸν πατέρα ἔτσι».

«Κι ἡ μητέρα σου;»

«Εἶναι γιατρός. Ἴσως γι' αὐτὸ νὰ αἰσθάνομαι σὰν στὸ σπίτι μου ἐδῶ, σὲ τοῦτο τὸ νοσοκομεῖο, καὶ μπορῶ νὰ σοῦ μιλάω, κι ἂς μὴ σὲ ξέρω. Εἶμαι παιδὶ τῶν γονιῶν μου: μιᾶς γιατροῦ καὶ μιᾶς φωτογραφίας».

Δὲν μὲ ρώτησε τίποτα γιὰ μένα. Ἴσως περίμενε νὰ τῆς πῶ ἐγώ, ὅμως ἀπαγορευόταν νὰ μιλάω γιὰ τὴ δουλειά μου, κι ἐκτὸς ἀπ' αὐτὴν δὲν εἶχα γιὰ τί ἄλλο νὰ μιλήσω.

Χωρίσαμε δίχως νὰ ποῦμε ἂν θὰ συναντιόμασταν ἄλλη φορά, ὅμως ἤμουν βέβαιος πὼς θὰ τὴν ξανάβλεπα.

Σχολεῖο

Δὲν ἦταν δύσκολο νὰ τὴν ἀναζητήσω online. Εἶχα δεκατριψήφιο κωδικό, ἄρα πρόσβαση σ' ὅ,τι ἦταν ἀπαγορευμένο στοὺς πιὸ πολλούς. Νὰ τὴν ψάξω δὲν ἦταν δύσκολο, μὰ οὔτε ἦταν εὔκολο νὰ τὴ βρῶ μέσα στὰ δισεκατομμύρια δεδομένα. Δοκίμασα διάφορους συνδυασμοὺς ἀπὸ λέξεις-κλειδιά: «Λένε», «φωτογράφος», «γιατρός», «Πρῶτο Κύμα», «ἐρείπια» καί, τελικά, «νευρικὴ ἀνορεξία», ὥσπου βρῆκα κατ' ἀρχὰς μιὰ διάγνωση ἀπὸ νοσοκομεῖο ὅτι ἦταν πράγματι ἀνορεκτικὴ κι ὕστερα μερικὰ στοιχεῖα ἀκόμα γιὰ τὴν οἰκογένειά της: πὼς ὁ πατέρας της ἦταν ἐπίσης γιατρός, τὴν ἡμερομηνία ποὺ αὐτοκτόνησε, λίγα πράγματα γιὰ τὴ μητέρα της καὶ μιὰ φωτογραφία της. Ἦταν παθολόγος, ἐργαζόταν σ' ἕνα κεντρικὸ νοσοκομεῖο μὲ περίπου 7.000 κλίνες, καὶ στὴν ὄψη θύμιζε παχιὰ Λένε, μὲ μάτια ποὺ ἀντὶ γιὰ ἐκείνη τὴν ἀπόκοσμη λάμψη εἶχαν μιὰ θλίψη. Ὅμως στὸ πορτρέτο σκιὲς ἔτρωγαν τὰ μάγουλά της, σέρνονταν πάνω στὰ μηλίγγια της, τόνιζαν μ' ἄυλο ρίμελ τὴ λύπη στὰ μάτια της, καὶ βλέποντάς την ἤμουν μεμιᾶς βέβαιος ὅτι τὴν εἶχε τραβήξει ἡ κοπέλα. Βρῆκα ἐπίσης μιὰ φωτογραφία ἑνὸς παράθυρου μὲ σπασμένο τζάμι ποὺ ἀντανακλοῦσε τὸ φῶς, χωρὶς καμία ἀναφορὰ στὸ πῶς καὶ στὸ γιατί συνδεόταν μὲ τὴ Λένε. Καί, τέλος, μιὰ διεύθυνση κατοικίας. Ὅμως εἶχα ἀποφασίσει πὼς δὲν θὰ πήγαινα, ὄχι γιατὶ δὲν ἤθελα νὰ τὴ δῶ ξανά, ἀπεναντίας. Μὰ ἤμουν βέβαιος πὼς θὰ τὴν ἔβλεπα ἔτσι κι ἀλλιῶς, κι εἶχε σημασία νὰ τὴ βρῶ πάλι τυχαῖα κι ὄχι νὰ τὴν ἀναζητήσω. Ἀλλὰ γιατί νά 'χει κάτι τέτοιο σημασία; Δὲν

ἤξερα τὴν ἀπάντηση, ἀλλὰ οὔτε μ' ἔκανε αὐτὸ λιγότερο σίγουρο.

Ἐκεῖνο τὸ διάστημα ἐγὼ κι ἡ ὁμάδα μου εἴχαμε ἀναλάβει τὴν περίπλοκη ἀποκατάσταση τῶν Νησιῶν τοῦ Σολομώντα, ποὺ ἡ θάλασσα τὰ εἶχε καλύψει πρὶν ἀπὸ δεκαετίες. Τελικὰ εἶχε σταματήσει ἡ ἄνοδος τῆς στάθμης, τὰ νερὰ εἶχαν ὑποχωρήσει σταδιακά, κωμοπόλεις καὶ χωριὰ γεννιόνταν ξανά. Ἔπρεπε νὰ παρακολουθήσω στὴν κυριολεξία χιλιάδες ὧρες διαβαθμισμένου ὀπτικοῦ ὑλικοῦ, καὶ τὸν περισσότερο καιρὸ δὲν εἶχα τὴ Λένε στὸ μυαλό μου. Ἀλλὰ κάτι ποῦ καὶ ποῦ μοῦ τὴ θύμιζε, μπορεῖ κάποια εἰκόνα ἀπ' τὸν λιμὸ πού 'χε θερίσει κεῖνα τὰ νησιὰ προτοῦ χαθοῦν γιὰ πάντα, ὅπως οἱ πεταχτὲς κλεῖδες μιᾶς γυναίκας ἢ μιὰ λεπτομέρεια σ' ἕνα χάλασμα, ἕνα κοριτσίστικο φουστάνι, λόγου χάρη, ποὺ κρεμόταν ξεχασμένο ἀπὸ ἕνα καρφὶ στὸν τοῖχο...

Γιὰ νὰ καθαρίσω τὰ μάτια μου καὶ τὸ μυαλό μου ἀπὸ τὴν ἀποερημοποίηση, ἐπισκέφτηκα ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἕνα ἔρημο σχολεῖο. Μὲ τὸ ποὺ ἔφτασα ἐκεῖ καὶ διάβηκα τὴν καγκελόπορτα, αἰσθάνθηκα τὴν παρουσία της. Τὸ σχολεῖο βρισκόταν κοντὰ σὲ μιὰ χωματερὴ γεμάτη γλάρους, ἀλλὰ εὐτυχῶς κείνη τὴ μέρα φυσοῦσε πρὸς τὴν ἀντίθετη κατεύθυνση. Τὰ πουλιὰ κατέβαιναν πάνω στὰ βουνὰ ἀπὸ σακοῦλες, τὶς κομμάτιαζαν κι ἔβρισκαν τροφή. Οἱ κρωγμοί τους ἔσκιζαν τὸν ἀέρα, πνιχτοὶ ὅταν πετοῦσαν στὴ χωματερή, διαπεραστικοὶ ὅταν ἔκαναν κύκλους πάνω ἀπ' τὸ προαύλιο. Ἕνα κατέβηκε γιὰ λίγο πάνω σὲ μιὰ σκουριασμένη γερτὴ μπασκέτα. Τότε ἐγὼ στάθηκα, κοιταχτήκαμε καὶ μ' ἕνα κρώξιμο τὸ πουλὶ πέταξε ψηλά.

Περιπλανήθηκα γύρω ἀπὸ τὸ κτίριο μὲ τὰ σπασμένα τζάμια, στὸ ραγισμένο τσιμέντο ποὺ ἦταν σπαρμένο μὲ σκουπίδια. Στὴ μιὰ μεριὰ παλιὰ κοντέινερ ἦταν ἀραδιασμένα. Τὸ καθένα εἶχε μιὰ ἐξωτερικὴ μονάδα κλιματιστικοῦ. Ὅταν στοιβάχτηκαν ἐδῶ οἱ πλημμυροπαθεῖς, τὰ εἶχαν προσθέσει γιὰ νὰ χωρέσουν οἱ ἐπιπλέον μαθητές. Μπῆκα σὲ ἕνα. Ἡ πόρτα ἦταν μισάνοιχτη, ἀλλὰ μέσα μύριζε κλεισούρα, μούχλα, σκόνη. Σπασμένα θρανία καὶ καρέκλες ἦταν στοιβαγμένα σὲ μιὰ γωνιά. Στὸ μέσον κάποιος εἶχε ἀνάψει φωτιὰ μὲ τετράδια καὶ βιβλία, ποὺ λιγοστὰ ἀπομεινάρια τους ξεχώριζαν ἀκόμα μὲς στὶς στάχτες. Μερικὲς ἄδειες κονσέρβες ἦταν σκορπισμένες τριγύρω. Στὴ ράχη μιᾶς καρέκλας στημένης ξέχωρα ἀπὸ τὶς ὑπόλοιπες, κοντὰ στὴ φωτιά, ἦταν ἕνα βρόμικο μπουφὰν κι ἀπὸ κάτω ἀφημένο ἕνα ζευγάρι τσακισμένα παλιοπάπουτσα. Ἦταν λὲς κι ὁ ἄστεγος εἶχε ἐξαϋλωθεῖ ἐκεῖ ποὺ καθόταν στὰ ζεστά, ἀφοῦ εἶχε ἀποφάει.

Βγῆκα ἀπ' τὸ κοντέινερ, τριγύρισα λίγο ἀκόμα καὶ μπῆκα στὸ σχολικὸ κτίριο. Στὸν διάδρομο πεσμένοι σοβάδες ἔτριζαν κάτω ἀπ' τὰ πόδια μου. Τὰ ἄδεια κτίρια ἀντιβοοῦν ἀπ' τοὺς σιωπηλοὺς ἀπόηχους τῆς ἀλλοτινῆς τους χρήσης. Τὸ νοσοκομεῖο ἀντιβοοῦσε ἀπ' τὸν πόνο καὶ τὴν πλήξη τῶν ἀρρώστων, ἀπ' τὴ φούρια γιατρῶν καὶ νοσοκόμων· καὶ τὸ σχολεῖο ἀπὸ ἄηχα τρεχαλητὰ παιδιῶν, παιδικὲς φωνές, προσταγὲς δασκάλων. Πῆγα ἀπὸ τάξη σὲ τάξη, ὥσπου τελικὰ τὴ βρῆκα.

Τὸ παράθυρο ἦταν ἄσπαστο ἀλλὰ βρόμικο, τὸ φῶς ἔμπαινε θαμπό. Στὸν τοῖχο κρεμόταν ὁ παγκόσμιος χάρτης μιᾶς ἄλλης Γῆς, ποὺ δὲν ὑπῆρχε πιά. Σὲ μιὰ γωνιὰ ἔστεκε μιὰ

κούκλα ἀνατομίας μὲ ἀποσπώμενα ὄργανα. Ἔλειπαν ἕνας πνεύμονας κι ἕνα νεφρό. Ἡ Λένε καθόταν στὴν ἕδρα καὶ κοιτοῦσε κάτι στὴ μηχανή της.

«Ἦρθες;» εἶπε, λὲς κι εἴχαμε κανονισμένη τὴ συνάντηση.

Κάθισα σ' ἕνα θρανίο ἀντίκρυ της. Φοροῦσε ἕνα διάφανο πουκάμισο καὶ τὸ σκελετωμένο της κορμὶ διαγραφόταν ἀπὸ μέσα.

«Ἦρθε ἡ ἀστυνομία καὶ μᾶς βρῆκε», μοῦ εἶπε. «Μίλησε στὴ μητέρα μου, σ' ἐμένα».

«Γιατί;» τὴ ρώτησα.

«Γιατὶ ἀνέβασα μιὰ φωτογραφία».

«Τί φωτογραφία;»

«Ἕνα παράθυρο μὲ σπασμένο τζάμι, στὸ νοσοκομεῖο».

«Ἀπαγορεύεται».

«Τί πράγμα;»

«Ν' ἀνεβάζεις φωτογραφίες καταστροφῆς. Θά 'πρεπε νὰ τὸ ξέρεις. Συλλαμβάνονται συνεχῶς onliners ποὺ τὸ κάνουν. Παίζουν κρυφτὸ μὲ τὴν ἀστυνομία, ἀλλὰ τελικά, ἀργὰ ἢ γρήγορα, τοὺς πιάνουν».

«Δὲν τὴν ἀνέβασα γιατὶ ἦταν σπασμένο τὸ τζάμι. Τὴν ἀνέβασα γιατὶ μοῦ 'χε ἀρέσει ἔτσι ὅπως ἔπεφτε τὸ φῶς στὸ σκονισμένο γυαλί, οἱ ἀντανακλάσεις του».

«Δὲν ἔχει σημασία. Ἦταν σπασμένο, αὐτὸ φτάνει. Μπορεῖς ν' ἀνεβάσεις τὴ φωτογραφία ἑνὸς χαρτιοῦ, ἀλλ' ἂν εἶναι τσαλακωμένο καὶ σχισμένο δὲν μπορεῖς. Μπορεῖς ν' ἀνεβάσεις τὴ φωτογραφία ἑνὸς ρούχου, ἀλλὰ δὲν μπορεῖς νὰ τὸ κάνεις ἅμα εἶναι παλιὸ καὶ τριμμένο. Καταλαβαίνεις; Δὲν ἔχει σημασία ἂν τὸ χαρτὶ γράφει κάτι σπουδαῖο

ἢ ἂν τὸ ροῦχο, κι ἂς εἶναι παλιό, εἶναι ὡραῖο. Θεωρεῖται ἀνατρεπτικό, θεωροῦν ὅτι θέλεις νὰ θυμίσεις στοὺς ἀνθρώπους τὴ φθορὰ καὶ νὰ τοὺς κάνεις ἔτσι ν' ἀγαναχτήσουν. Νὰ προσέχεις. Τὴν ἑπόμενη φορὰ δὲν θά 'ρθουν γιὰ νὰ σὲ προειδοποιήσουν μόνο».

«Τί δουλειὰ κάνεις;» μὲ ρώτησε τότε.

Ἀπαγορευόταν νὰ μιλάω γιὰ τὴ δουλειά μου, πόσο μᾶλλον σὲ μιὰ ξένη – γιατὶ τί ἤξερα γιὰ τὴ Λένε; Καὶ μάλιστα σὲ κάποια ποὺ ἀνέβαζε online φωτογραφίες μὲ σπασμένα τζάμια. Γιατί λοιπὸν τῆς μίλησα; Ἴσως ἐπειδὴ μὲ κοιτοῦσε μ' ἐκεῖνα τὰ λαμπερὰ μάτια ποὺ ἔμοιαζαν μὲ πεινασμένου παιδιοῦ στὸ κοκαλιάρικο πρόσωπό της. Ἢ μπορεῖ γιατὶ ἔνιωθα ὅτι ὑπῆρχε ἕνα θάρρος καὶ μιὰ εἰλικρίνεια στὴν τόση ἰσχνότητά της.

«Εἶμαι onrealist», τῆς εἶπα. «Ξέρεις τί 'ναι αὐτό;»

«Ὄχι», μοῦ ἀπάντησε.

«Ξαναδίνω στὰ πράγματα τὴν ὄψη ποὺ θά 'πρεπε νὰ εἶχαν ἀλλὰ δὲν τὴν ἔχουν πιά».

«Θέλω νὰ μοῦ δείξεις».

«Νὰ σοῦ δείξω πῶς τὸ κάνω;»

«Ὄχι. Θέλω νὰ μοῦ δείξεις τὴν ὄψη ποὺ εἶχε ἕνα πράγμα προτοῦ ἀποχτήσει αὐτὴν ποὺ θά 'πρεπε νὰ ἔχει».

«Δὲν μπορῶ».

«Γιατί;»

«Εἶναι διαβαθμισμένο ὑλικό».

«Τί πάει νὰ πεῖ "διαβαθμισμένο";»

«Μποροῦν νὰ τὸ βλέπουν μόνο ὅσοι ἔχουν ἄδεια νὰ τὸ δοῦν».

Σηκώθηκε τότε ἀπὸ τὴν ἕδρα. Ἡ κίνησή της ἦταν πα-

ράξενα ἀέρινη, σχεδὸν σὰν νὰ μὴν πατοῦσε κάτω. Τριγύρισε στὴν τάξη καὶ φωτογράφισε τὸ σκονισμένο τζάμι, ἕνα σπασμένο θρανίο, τὴν κούκλα μὲ τὰ λειψὰ ὄργανα, τὸν χάρτη τῆς παλιᾶς Γῆς.

«Ἂν δὲν μοῦ δείξεις, θ' ἀνεβάσω τὶς φωτογραφίες», εἶπε.

Καὶ τί μ' ἔνοιαζε ἂν θὰ τὶς ἀνέβαζε ἢ ὄχι; Δὲν εἶχε τραβήξει ἐμένα. Καθετὶ ἄλλο, ἀλλὰ ἐμένα ὄχι. Δὲν ἤθελε νὰ μ' ἐκβιάσει, ἁπλῶς νὰ μοῦ δείξει. Ἦταν ὁ τρόπος της νὰ μοῦ ζητήσει νὰ καταλάβω τὴν ἀλήθεια της. Ἂν δὲν εἶχε αὐτὸ τὸ σκελετωμένο κορμὶ κι αὐτὰ τὰ μάτια, θὰ εἶχα ἀρνηθεῖ. Τώρα, δὲν μποροῦσα νὰ τῆς πῶ ὄχι. Ἔτσι, ἔβγαλα τὴν ταμπλέτα τσέπης μου, τὴν ἄνοιξα καὶ ἡ εἰκόνα ξεπήδησε τρισδιάστατη ἀπὸ πάνω. Τὴν ἀκούμπησα στὸ θρανίο καὶ ἡ Λένε κάθισε δίπλα μου. Πληκτρολόγησα τὸν δεκατριψήφιο κωδικό μου.

«Τί νὰ σοῦ δείξω;» τὴ ρώτησα. «Ὑπάρχουν ἑκατοντάδες χιλιάδες εἰκόνες, βίντεο...»

Δὲν μοῦ ἀπάντησε, ἁπλῶς περίμενε. Ἔπρεπε ν' ἀποφασίσω ἐγὼ τί θὰ τῆς ἔδειχνα. Τελικὰ ἀποφάσισα νὰ τῆς δείξω ἐκείνη τὴν πολικὴ ἀρκούδα τοῦ πρώτου μου onreal ντοκιμαντέρ. Τὴν παρακολουθοῦσα πῶς κοιτοῦσε τὸ λιμασμένο ζῶο ποὺ ἔσερνε τὰ πόδια του ἀνάμεσα στὰ σκουπίδια. Τὰ μάτια της ἔλαμπαν ἀκόμα πιὸ πολύ, μὲ μιὰ λάμψη ὑγρὴ τώρα. Τὸ κορμί της εἶχε κυρτώσει, σὰν νά 'παιρνε τὴ στάση τῆς ἀρκούδας πού 'χε κρεμασμένο τὸ κεφάλι, δίχως τὴ δύναμη πιὰ νὰ τὸ σηκώσει. Ἔβλεπε κι ἔβλεπε, χωρὶς οὔτε στιγμὴ νὰ παίρνει τὸ βλέμμα της ἀπ' τὴν τρισδιάστατη εἰκόνα. Ὥσπου τέλος εἶπε:

«Δεῖξε μου τώρα τί ἔκανες μετά. Τὴν ὄψη ποὺ ἔπρεπε νά 'χει ἀλλὰ δὲν τὴν εἶχε πιά».

Τῆς ἔδειξα τὸ ντοκιμαντὲρ γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῆς ἀρκούδας καὶ τοῦ τοπίου γύρω της, ἀλλὰ δὲν τὸ παρακολούθησε ὅλο, κάποια στιγμὴ μοῦ ζήτησε νὰ τὸ σταματήσω.

«Σ' εὐχαριστῶ», εἶπε. «Μὲ βοήθησες πολύ. Μοῦ φανέρωσες κάτι».

«Τί πράγμα;» τὴ ρώτησα.

«Μοῦ χάρισες μιὰ εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ μου, σὰν νὰ κράτησες μπροστά μου ἕναν καθρέφτη γιὰ νὰ κοιταχτῶ. Τώρα μὲ καταλαβαίνω καλύτερα, κατανοῶ πιὸ καλὰ τὶς σκέψεις μου, τὶς πράξεις μου, τὶς ἐπιλογές μου. Κάτι μ' ἔσπρωχνε νὰ κάνω ὅ,τι ἔκανα, μὰ δὲν θὰ μποροῦσα εὔκολα νὰ σοῦ ἐξηγήσω τί πράγμα ἦταν αὐτό. Τώρα εἶναι ὅλα πιὸ ξεκάθαρα. Τώρα ξέρω...»

«Δὲν πιστεύω...» ἄρχισα, ὅμως σταμάτησα γιατὶ δὲν ἤξερα τί ἀκριβῶς ἤθελα νὰ τῆς πῶ. Τί πράγμα δὲν πίστευα ὅτι θὰ ἔκανε; Τί ἤθελα ἀπ' αὐτὴν νὰ κάνει καὶ τί ὄχι; Ἡ Λένε εἶχε ξεκαθαρίσει κάτι, ὅμως τώρα ἤμουν ἐγὼ ὁ μπερδεμένος.

Θὰ χωρίζαμε, καὶ τώρα, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν πρώτη φορά, δὲν ἤξερα ἂν θὰ τὴν ξανάβλεπα. Τὸ λιπόσαρκο πρόσωπό της ἦταν ταυτόχρονα παιδικὸ καὶ πρόωρα γερασμένο. Μαζὶ μὲ τὰ ὑπόλοιπα στοιχεῖα της εἶχα δεῖ καὶ τὴν ἡλικία της: ἦταν τριάντα τριῶν χρονῶν. Δὲν ἤξερα τί μποροῦσα νὰ τῆς πῶ σὰν ἀποχαιρετισμό, κάτι ποὺ νὰ εἶχε κάποιο νόημα, κι ἔτσι ἁπλῶς ἔσκυψα πρὸς τὸ μέρος της καὶ τὴ φίλησα ἁπαλὰ στὰ χείλη. Ἦταν ξερὰ κι ἡ ἀνάσα της εἶχε κάτι γλυκὸ καὶ σκονισμένο, σὰν δωμάτιο πού 'χει μείνει κλει-

στὸ γιὰ πολὺ καιρό, μὲ λουλούδια μέσα ποὺ ἔχουν ξεραθεῖ ἀλλὰ τὸ ἄρωμά τους πλανιέται ἀκόμη ἀχνὸ στὸν ἀέρα. Δὲν θὰ μποροῦσα νὰ κάνω ποτὲ ἔρωτα μὲ τούτη τὴν κοπέλα, ἦταν μόνο κόκαλα καὶ δέρμα. Ὅμως αὐτὸ μ' ἔκανε νὰ νιώθω ἀνακούφιση καὶ μαζὶ μιὰ περίεργη πρωτόγνωρη ἀγάπη γιὰ τὴ Λένε.

Ἑστιατόριο

Συναντήθηκα μὲ τὸν Γιόχαν σ' ἕνα ἑστιατόριο ποὺ εἶχε μόνο φυσικὰ φαγητά, κανένα συνθετικό. Ἡ γύρω περιοχὴ ἦταν ἡ μόνη χωρὶς καθόλου ἄστεγους στὰ πεζοδρόμια καὶ στὶς εἰσόδους. Ὑπῆρχαν κάποιοι ποὺ ἔμεναν ἐκεῖ, δούλευαν ἐκεῖ καὶ δὲν ἔβγαιναν ποτὲ παραέξω. Στὶς δημοσκοπήσεις ἔρχονταν πρῶτοι στὰ ποσοστὰ θέασης onreal ντοκιμαντὲρ κι ἐνημερωτικῶν ἐκπομπῶν.

Ὁ Γιόχαν μοῦ 'χε ζητήσει νὰ βρεθοῦμε. Δὲν ἦταν φίλος, δὲν μοῦ 'ταν τίποτα, κι οὔτε ἤθελα νὰ τὸν δῶ. Ὅμως ἐπέμενε πὼς ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ τὸν συναντήσω. Ἦταν unliner, ἐπιφορτισμένος μὲ τὸν ἐντοπισμὸ τῶν onliners καὶ τὴν ἐξαφάνιση τῶν εἰκόνων τους. Δὲν μ' ἄρεσε ἡ δουλειά του, δὲν μ' ἄρεσε οὔτε ὁ ἴδιος. Ἀφοῦ παραγγείλαμε, καθίσαμε χωρὶς νὰ ἔχουμε τί νὰ ποῦμε, ὥσπου τελικὰ ἔβγαλε τὴν ταμπλέτα του καὶ τὴν ἄνοιξε πάνω στὸ τραπέζι.

Ξεπήδησε ἡ εἰκόνα τῆς Λένε καὶ τῆς μητέρας της. Ὁ Γιόχαν δὲν μίλησε γιὰ λίγο, περιμένοντας ἴσως νὰ πῶ ἐγὼ κάτι, νὰ τὸν ρωτήσω ποιὲς ἦταν αὐτὲς οἱ γυναῖκες, παρι-

στάνοντας τὸν ἀνήξερο, δίνοντάς του ὅμως ἀπὸ τὸν τόνο μου νὰ καταλάβει πὼς στὴν πραγματικότητα ἤξερα ποιὲς ἦταν. Δὲν τοῦ 'κανα τὴ χάρη, κι ἔτσι ἄρχισε ἀνάμεσά μας ἕνα παιχνίδι σιωπῶν, ποὺ ὁλοένα ἄλλαζαν χροιά, βαραίνοντας ἡ μιὰ πάνω στὴν ἄλλη.

«Εἶναι μιὰ γιατρὸς καὶ ἡ κόρη της», εἶπε τελικά. «Τὶς συλλάβαμε».

«Γιατί;» τὸν ρώτησα, ἐπειδὴ θά 'ταν ἀφύσικο νὰ μὴν τὸν ρωτήσω.

«Ἡ κόρη ἀνέβασε online μιὰ φωτογραφία της. Γυμνή. Πάσχει ἀπὸ νευρικὴ ἀνορεξία, εἶναι πετσὶ καὶ κόκαλο». Συμβουλεύτηκε μιὰ ἔκθεση. «Τριάντα ἑπτὰ κιλὰ στὴν τελευταία ζύγιση. Παρουσιάζει ἀμηνόρροια καὶ ἠλεκτρολυτικές, καρδιακές, γαστρεντερικὲς καὶ νεφρικὲς διαταραχές».

«Καὶ θέλεις ἀπὸ μένα νὰ τὴ φτιάξω onreal;»

«Ὄχι. Ἂν δὲν τὴν προφταίναμε, θά 'χαμε πρόβλημα. Μπορεῖ νὰ τὴ μιμοῦνταν κι ἄλλες γυναῖκες. Κι ἄλλοι... Ξέρεις πόσες φορὲς στὸ παρελθὸν βρεθήκαμε ἀντιμέτωποι μ' ὁλόκληρο κίνημα ἐπειδὴ κάτι μᾶς εἶχε διαφύγει στὴ γένεσή του; Θυμᾶσαι ἐκείνους τοὺς "βιογράφους τῶν ἄστεγων"; Τέλος πάντων. Δὲν ἀνέβασε μόνο τὴ δική της φωτογραφία ἀλλὰ καὶ μία ἀκόμα μαζί, προφανῶς ἐννοώντας κάτι, θέλοντας νὰ περάσει κάποιο μήνυμα. Ἦταν ἡ εἰκόνα ἐκείνης τῆς ἀποστεωμένης ἀρκούδας μὲς στὰ σκουπίδια... Τὴ θυμᾶσαι, ἔτσι δὲν εἶναι;»

«Ναί, τὴ θυμᾶμαι».

«Ὅμως ποῦ τὴ βρῆκε; Εἶναι διαβαθμισμένη. Μήπως ξέρεις κάτι; Ἔχεις μήπως κάποια σχέση;»

Ἔριχνε ἄδεια γιὰ νὰ πιάσει γεμάτα. Ἤξερα καὶ ἤξερε

ὅτι onliners ἔσπαγαν συνεχῶς τοὺς κωδικοὺς κι ἔβρισκαν διαβαθμισμένο ὑλικό.

«Ὄχι», τοῦ εἶπα, «δὲν ἔχω καμία σχέση». Τὸ πίστεψε; Δὲν μ' ἔνοιαζε. «Καὶ τί ἀπέγιναν;» τὸν ρώτησα.

«Ἡ γιατρὸς καὶ ἡ κόρη;»

«Ναί».

«Θὰ κλείναμε τὴν κόρη σὲ ἵδρυμα, ἀλλὰ ἡ μητέρα της μᾶς ζήτησε μιὰ διορία. Ὡς γιατρός, εἶχε τὸ δικαίωμα, κι ἔτσι κι ἀλλιῶς τὰ ἄσυλα ἀνιάτων εἶναι γεμάτα ὅλα, δὲν χωρᾶς καλὰ καλὰ νὰ περάσεις ἀνάμεσα στὰ κρεβάτια. Τῆς δώσαμε περιθώριο δύο μῆνες γιὰ νὰ φανοῦν τὰ πρῶτα σημάδια καλυτέρευσης. Εἰδάλλως, τὸ ἵδρυμα εἶναι ἡ μόνη λύση».

Ἦρθαν τὰ πιάτα μας. Τὸ φαγητό, φυσικὸ ὑποτίθεται, ἦταν τελείως ἄγευστο.

Πολυκατοικία

Βρῆκα τὴ γυμνὴ φωτογραφία της. Ἦταν τραβηγμένη μὲ τρυφερότητα. Τὴν εἶχε τραβήξει ἡ ἴδια ἢ τῆς τὴν τράβηξε ἡ μητέρα της; Μᾶλλον ἡ ἴδια. Τὸ φῶς ἁπάλυνε τὰ πεταχτά της κόκαλα καὶ τόνιζε τὴν παιδικότητα τῆς ὄψης της. Κι ἂς εἶχε στηθεῖ γιὰ νὰ φωτογραφηθεῖ, ὑπῆρχε στὴ στάση της μιὰ εἰλικρίνεια. Τίποτα προσποιητό. Ἔδειχνε νὰ μὴ θέλει οὔτε νὰ πεῖ «δεῖτε με πῶς εἶμαι» οὔτε νὰ κρυφτεῖ. Οὔτε ἡρωοποίηση οὔτε ὡραιοποίηση.

Θὰ πήγαινα νὰ τὴ βρῶ.

Ἔμεναν σ' ἕνα δωδεκαώροφο κτίριο, ἀπὸ τὰ πιὸ παλιὰ καὶ πιὸ χαμηλὰ στὴν περιοχή. Ἔξω στὸ πεζοδρόμιο ἀλλὰ

καὶ στὴν εἴσοδο ἄστεγοι ἦταν ξαπλωμένοι ἢ κάθονταν, χειροπιαστοὶ ἀλλὰ ἄυλοι, γιατὶ ἡ online εἰκόνα τους ἦταν ἀπαγορευμένη. Ἀποτελοῦσαν ὁλόκορμοι ἕναν θρίαμβο τῆς σάρκας καὶ τῆς ἀρρώστιας, ὅμως συνάμα ἦταν σὰν νὰ μὴν ὑπῆρχαν, καὶ θυμήθηκα ἐκεῖνο τὸ μπουφὰν στὴ ράχη τῆς καρέκλας στὸ κοντέινερ, μὲ τὰ παλιοπάπουτσα ἀπὸ κάτω – τὴν ἐντύπωση ἐξαΰλωσης ποὺ ἔδιναν.

Κάλεσα τὸ ἀσανσέρ, ὅμως δὲν λειτουργοῦσε, κι ἔτσι ἀνέβηκα στὸν ὄγδοο μὲ τὰ πόδια. Τὸ κλιμακοστάσιο ἦταν βρόμικο καὶ μύριζε συνθετικὸ φαγητό.

Χτύπησα τὸ κουδούνι καὶ μοῦ ἄνοιξε μιὰ μεσήλικη Λένε, ποὺ θὰ ἦταν σίγουρα σαράντα κιλὰ βαρύτερη ἀπ' τὴν κοπέλα. Βλέποντάς με, τραβήχτηκε λίγο πίσω καὶ στὰ μάτια της εἶδα φόβο.

«Δὲν εἶμαι ἀπ' τὴν ἀστυνομία», εἶπα, ὅπως εἶχα πεῖ καὶ στὴ Λένε στὸ νοσοκομεῖο. Τὴν ἴδια στιγμὴ εἶδα τὸ πρόσωπο τῆς γυναίκας νὰ χαλαρώνει, σὰν νὰ μ' ἀναγνώρισε.

«Μοῦ 'χει μιλήσει γιὰ σένα. Πέρνα».

«Εἶναι ἐδῶ;»

«Ὄχι. Ἔχει βγεῖ. Πέρνα».

Μπῆκα σ' ἕνα καθαρὸ δωμάτιο μὲ λιγοστὰ ἔπιπλα ἀπὸ ἰνοπλαστικό. Στὸν τοῖχο ὑπῆρχε ἕνα ράφι μὲ βιβλία. Μοῦ ἔκανε ἐντύπωση, γιατὶ τὰ βιβλία στὰ σπίτια –καὶ ὁπουδήποτε ἀλλοῦ– σπάνιζαν πλέον.

«Τὸ ἀσανσὲρ εἶναι χαλασμένο», εἶπα.

«Ἐδῶ κι ἕναν μήνα. Ὅμως ἡ Λένε δὲν μπορεῖ νὰ κάτσει μέσα, θέλει νὰ βγαίνει. Ὅταν γυρνάει, ἀνεβαίνει ἕναν ὄροφο, κάθεται στὸ κεφαλόσκαλο νὰ ξεκουραστεῖ, ὕστερα ἀνεβαίνει ἄλλον ἕναν. Κουράζεται εὔκολα».

Κάθισα. Ἡ γιατρὸς κάθισε ἀντίκρυ μου καὶ μοῦ συστήθηκε: Στέλλα. Ἤξερα ἤδη τ' ὄνομά της.

«Ἀπὸ ἕναν γνωστὸ ἔμαθα τί ἔχει συμβεῖ», ἐξήγησα. «Μοῦ τό 'πε χωρὶς νὰ ξέρει ὅτι γνωρίζω τὴ Λένε. Ἦρθα νὰ δῶ τί κάνει... Τί κάνετε».

«Καλοσύνη σου. Ξέρεις γιὰ τὴ διορία ποῦ μᾶς ἔδωσαν;»

«Ναί».

«Γιὰ κάποιο διάστημα ἔχω τρόπους νὰ τὴ συντηρήσω. Ὅπως πίστευα ὅμως πάντα ὅτι τῆς ἀνήκει ἡ ζωή της, ἔτσι πιστεύω τώρα ὅτι τῆς ἀνήκει ὁ θάνατός της», εἶπε ἡ γιατρός. «Ἀλλὰ δὲν θὰ τῆς ἀνήκουν οὔτε ἡ ζωὴ οὔτε ὁ θάνατος ἂν τὴν κλείσουν σὲ ἵδρυμα».

«Μπορῶ νὰ κανονίσω νὰ μὴν μπεῖ σὲ ἵδρυμα», εἶπα στὴ Στέλλα.

«Μπορεῖς; Πῶς;»

«Δὲν ἔχει σημασία πῶς. Μπορῶ νὰ τὸ κανονίσω».

«Κάν' το λοιπόν», εἶπε. «Σ' εὐχαριστῶ... Σ' εὐχαριστοῦμε».

Σηκώθηκα νὰ φύγω.

«Δὲν θὰ τὴν περιμένεις;»

«Ὄχι. Ἀλλὰ θὰ ἐπικοινωνήσω μαζί της γιὰ νὰ βρεθοῦμε».

Κατέβηκα τοὺς ὀχτὼ ὀρόφους καὶ βγῆκα ἔξω, ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους στὸ πεζοδρόμιο, ποὺ μποροῦσα νὰ τοὺς βλέπω, ἤξερα πὼς ὑπῆρχαν, ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ δείξω ποτὲ σὲ κανέναν.

Πολυβολεῖο

Συναντηθήκαμε στὸ ἔρημο σχολεῖο. Ἕνα ἀπὸ τὰ προνόμιά μου ἦταν ὅτι μποροῦσα νὰ δανειστῶ ἀπ' τὴν ὑπηρεσία ἕνα ALV, ἕνα ὄχημα ἀέρος-ἐδάφους, ἂν χρειαζόταν νὰ πάω κάπου πιὸ μακριά.

«Ἔχεις ἀνέβει ποτὲ σὲ τέτοιο;» τὴ ρώτησα.

«Ὄχι», μοῦ εἶπε μὲ πρόσωπο φωτεινὸ σὰν παιδιοῦ ἀπὸ τὴν ἔξαψη, κι ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἤθελα νὰ τὴ φιλήσω ξανά. Ὅμως τελικὰ τὴ βοήθησα ἁπλῶς νὰ μπεῖ καὶ τῆς ἔδεσα τὴ ζώνη.

Ἡ γῆ γλιστροῦσε ἀπὸ κάτω μας καὶ ἡ Λένε δὲν ἔπαιρνε τὰ μάτια της ἀπ' τὸ παρμπρίζ. Ἀνοιγόκλεινε ὁλοένα τὸ στόμα φτιάχνοντας ἄηχες λέξεις, ἐνῶ ποῦ καὶ ποῦ μοῦ 'δειχνε κάτι κι ἔλεγε «Κοίτα» – μονάχα αὐτό. Ἐγκαταλειμμένα χωριὰ κι ἐργοστάσια ξετυλίγονταν, καὶ παραπίσω ὀρθώνονταν γυμνὰ βουνά.

Κοντὰ στὸ ἔρημο σχολεῖο ὑπῆρχε ἕνα μισοβυθισμένο λιμάνι μὲ πλημμυρισμένες ἀποθῆκες καὶ σκουριασμένους γερανοὺς πού 'βγαιναν μέσ' ἀπ' τὸ ἐλαιῶδες νερό. Μοῦ 'χε πεῖ ἡ Λένε ὅτι εἶχε πάει κάποια στιγμὴ ὡς ἐκεῖ καὶ τὸ εἶδε· ὅτι φωτογράφισε ἕνα σαπιοκάραβο πού 'χε ἐξοκείλει, τὰ οὐράνια τόξα ποὺ ἔφτιαχνε τὸ φῶς στὸ βρόμικο νερό, μιὰ γερανογέφυρα μὲ σύννεφα ἀπὸ πίσω καὶ γλάρους γύρω ἀπὸ τὶς σιδηροδοκούς της. Ὅμως τώρα τὴν πήγαινα σὲ μιὰν ἄλλη θάλασσα.

Ἀφήσαμε τὸ ALV καὶ πήραμε ἕνα μονοπάτι. Ἡ θάλασσα δὲν φαινόταν ἀκόμα, ὅμως ἡ μυρωδιά της ἔφτανε ὡς ἐμᾶς, ὥσπου τὴν εἴδαμε ἀπὸ ψηλά.

Παρακάτω ἀπ' τὸ μονοπάτι ἦταν ἕνα παλιὸ κτίσμα ἀπὸ σκυρόδεμα, μὲ τὸ νερό, ποὺ παλιὰ πρέπει νὰ ἦταν πολὺ πιὸ χαμηλά, νὰ φτάνει τώρα μέχρι τὴ βάση του σχεδόν. Κράτησα τὴ Λένε, κατεβήκαμε ὧς τὴ σκεπή, ὅπου τὸ μπετὸν εἶχε ραγίσει ἐδῶ κι ἐκεῖ, καὶ καθίσαμε στὴν ἄκρη της μὲ τὰ πόδια κρεμασμένα στὸ κενό, ὅπως εἶχα δεῖ σὲ παλιὰ βίντεο νὰ κάθονται ζευγάρια σὲ βράχους κι ἀποβάθρες. Ἐκεῖνα κρατιόνταν χέρι χέρι, καὶ σκέφτηκα ν' ἁπλώσω τὸ χέρι μου καὶ νὰ πιάσω τὸ δικό της, ἀλλὰ δὲν τό 'κανα.

Μιὰ πλατιὰ δαντέλα ἀπὸ σκουπίδια ξετυλιγόταν στὴν ἄκρη τοῦ νεροῦ.

«Τί ἦταν αὐτό;» μὲ ρώτησε.

«Πολυβολεῖο. Πρὶν ἀπὸ ἑκατὸν εἴκοσι χρόνια, στὸν Β' Παγκόσμιο».

«Ξέρεις γιὰ τ' Ὁλοκαύτωμα;» εἶπε τότε.

«Ναί. Ἔχω παρακολουθήσει ἕνα ἐννιάωρο διαβαθμισμένο ντοκιμαντὲρ γι' αὐτό, τὴ *Σοά*».

«Καὶ τὴ Σιμὸν Βέιλ τὴ γνωρίζεις;»

«Ὄχι. Ποιά ἦταν;»

«Μιὰ γυναίκα ποὺ ἀρνιόταν νὰ φάει γιατὶ δὲν εἶχαν νὰ φᾶνε οἱ ἄνθρωποι στὴν κατεχόμενη χώρα της, τὴ Γαλλία. Πέθανε στὰ τριάντα τέσσερα. Χτὲς εἶχα τὰ γενέθλιά μου», πρόσθεσε ξαφνικά. «Ἔκλεισα τὰ τριάντα τρία».

Δὲν τῆς εὐχήθηκα χρόνια πολλά, θά 'ταν ἀνόητο. Ἁπλῶς ἔσκυψα τελικὰ πρὸς τὸ μέρος της, φίλησα ξανὰ κεῖνα τὰ ξερὰ χείλη καὶ γεύτηκα τὴ γλυκιὰ σκόνη τῆς ἀνάσας της.

«Τί 'ναι αὐτό; Ξέρεις;» εἶπε δείχνοντάς μου ἕνα φυτὸ στὸν βράχο.

«Κρίταμο», εἶπα. «Ἔχει ἰδιαίτερη γεύση. Ἁρμυρή. Θὲς νὰ τὸ δοκιμάσεις;»

«Ναί».

Ἔκοψα ἕνα σαρκῶδες φυλλαράκι καὶ τῆς τὸ ἔδωσα. Τὸ δάγκωσε δισταχτικά.

«Ἡ γεύση του εἶναι σὰν τὴν ὄψη του, παχιὰ καὶ σκούρα πράσινη, μὲ κάτι ἀπὸ τὸν βράχο καὶ κάτι ἀπὸ τὴ θάλασσα. Δὲν θά 'θελα νὰ φωτογραφίσω αὐτὸ τὸ μέρος», εἶπε. «Θά 'θελα ἁπλῶς νὰ τὸ θυμᾶμαι. Θὰ μοῦ κόψεις ἄλλο ἕνα φύλλο, γιὰ νὰ τὸ δαγκώσω ἔτσι καὶ ξεχάσω κάτι, νὰ μοῦ τὸ θυμίσει ἡ γεύση;»

Δωμάτιο

Κανόνισα νὰ βρεθῶ ξανὰ μὲ τὸν Γιόχαν, μὲ πρόσχημα ἕνα online βίντεο ποὺ τοὺς εἶχε ξεφύγει, σχετικὸ μὲ τὴ σταδιακὴ ἀποκατάσταση τῶν νησιῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ ποὺ εἶχε ἀναλάβει ἡ ὁμάδα μου. Ὁ πραγματικὸς λόγος ἦταν νὰ σιγουρευτῶ ὅτι δὲν κινδύνευε ἡ Λένε νὰ τὴν κλείσουν σὲ ἵδρυμα.

«Τί ἔγινε μ' ἐκείνη τὴν ὑπόθεση ποὺ μοῦ 'πες τὴν προηγούμενη φορά;» τὸν ρώτησα κάποια στιγμή.

«Ποιά ὑπόθεση;»

«Μὲ τὴν κόρη ἐκείνης τῆς γιατροῦ».

«Ἀνέβασε ἕνα βίντεο ποὺ τὴν ἔδειχνε νά 'χει πάρει κιλά. "Ἤμουν ἄρρωστη", ἔλεγε, "ἀλλὰ τώρα εἶμαι καλύτερα". Καὶ τὴν ἑπόμενη βδομάδα ἀνέβασε ἄλλο ἕνα. Ἂν συνεχίσει ἔτσι, μᾶλλον δὲν θὰ χρειαστεῖ ν' ἀσχοληθοῦμε ἄλλο».

***

Τὴ μέρα τοῦ θανάτου της ἕνα βίντεο τὴν ἔδειχνε νὰ ἔχει ἀποκτήσει περίπου φυσιολογικὸ βάρος γιὰ τὸ ὕψος της. Ἦταν χαρούμενη, καὶ μάλιστα κάποια στιγμὴ ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη της μιὰ πλάκα συνθετικὴ σοκολάτα κι ἔφαγε τρία κομμάτια.

Ἐγὼ καὶ ἡ Στέλλα ἤμασταν μαζί της. Δὲν μιλοῦσε, οὔτε κουνιόταν πλέον. Ἐκτὸς ἀπ' τὸ κρεβάτι, στὸ δωμάτιο ὑπῆρχαν ἕνα τραπεζάκι καὶ μιὰ καρέκλα ἀπὸ ἰνοπλαστικό. Πέντ' ἕξι βιβλία ἦταν ἀκουμπισμένα πάνω στὸ τραπέζι καὶ πλάι ἡ φωτογραφικὴ μηχανή. Τετράγωνα κι ὀρθογώνια σημάδευαν τοὺς τοίχους.

«Εἶχε φωτογραφίες παντοῦ», εἶπε ἡ μητέρα, «ἀλλὰ ὅταν ἀκόμα μιλοῦσε μοῦ ζήτησε νὰ τὶς κατεβάσω ὅλες».

Εἶχα πάει ξανὰ στὸ πολυβολεῖο κι εἶχα ἕνα παχὺ φυλλαράκι μαζί μου.

Σὲ παλιὰ φίλμ εἶχα δεῖ τὸν ἱερέα νὰ βάζει τὴν ὅστια στὸ στόμα τοῦ ἑτοιμοθάνατου.

Ἔβγαλα ἀπὸ τὴν τσέπη τὸ φύλλο τοῦ κρίταμου καὶ τὸ ἔβαλα ἀνάμεσα στὰ χείλη της.

Ἡ Λένε τὸ δάγκωσε κι ἔκλεισε τὰ μάτια.